

AMMONIAK: DE GENUANCEERDE FEITEN

Met een indrukwekkende show van milieustemmen en die van de ingehuurd wetenschappers van het RIVM, hoopt het VROM de critici van haar visie op de emissie van ammoniak te overdonderen.

Hier toe behoort ook de lancering van het eindrapport Verzuringsonderzoek 91-94, 300-05 en het rapport Ammoniak - de feiten, 300-06.

Inmiddels is echter tussen Milieudefensie Twente en de kritische chemici een verregaande mate van overeenstemming ontstaan over nut en schade van de emissie van ammoniak.

Uiteraard hebben de milieuorganisaties het volste recht hoofdzakelijk geïnteresseerd te zijn in de situatie in de natuurgebieden. Milieudefensie Twente zegt: depositie van ammoniak is in de natuurgebieden zeer schadelijk. De chemici zeggen: accoord, maar naast ammoniak is ook de depositie van zuren van niet-agrarisch oorsprong alsmede verdroging - mede schuldig aan de achteruitgang en ontwrichting in de natuurgebieden (10 % van ons bodemoppervlak). Op de landbouwgronden (cultuurgronden) is de 85 % van ons bodemoppervlak is de depositie van ammoniak: onschadelijk zegt Milieudefensie Twente; nuttig zeggen de chemici, maar de depositie van sulfaat is en blijft een inbreuk op de rechten van de boer.

In de lucht is de emissie van ammoniak onschadelijk zegt Milieudefensie Twente, onvoldoende onderzocht en waarschijnlijk van zoveel nut dat de schade door ammoniakemissie elders, daar ruimschoots tegenop zou kunnen wegegnen de chemici.

De medische kant van de luchtzuivering door ammoniak is geheel over het hoofd gezien. Ammoniak kan geen zure regen veroorzaken zeggen zowel Milieudefensie Twente als de chemici.

De VROM-brochure Zure Regen, waarbij de ammoniak wordt ingedeeld bij de veroorzakers van zure regen (met foto van biggen erbij), is - als dit geen boosaardige opzet is - een blunder van het zuiverste water! Milieudefensie Twente zegt dat de regen in Twente alkalisch is als gevolg van ammoniak.

Het is een unicum dat in het milieu van de ene verontreiniging (ammoniak), de uitwerking van de andere verontreinigingen, zoals de zuren SO_x en NO_x, verregaand kan reduceren en in het geval van de "kamikaze-reactie" (ammoniak plus salpeterigzuur geeft stikstof en water) geheel te niet kan doen.

Waarom ging het VROM aan de effecten van ammoniak in de lucht voorbij? In het rapport RIVM 200-09 komt de schade door zure regen (ammoniak kan de zuurheid van de regen alleen maar verminderen) nog wel ter sprake.

De Nederlandse lucht behoort toch ook tot het milieu - denkt men - als de schadelijke uitlaatgassen van de vliegtuigen rondom Schiphol ter discussie staan. In elk geval zou een uitspraak van medische kant over het effect van de ammoniakemissie in de lucht, een onontbeerlijke aanvulling zijn op de visie op ammoniak.

Waarom is het VROM, dat onze samenleving knevelt met een lawine van overdreven beleidsmaatregelen (zag u de cartoon van Willem Morsch in NRC van 8 mei, duidende op deze lawine?), welke slechts in een steriele bureaucratie kan uitmonden, toch zo ongenueanceerd bezig? Het antwoord kan gevonden worden in de ijver van een groot aantal ambtenaren die hun nut hebben willen bewijzen, en helaas, de Wet van Voltaire toepasten (God is liefde; het is zijn vak).

In NRC-Handelsblad van 8 mei 1995 verscheen een interessant portret van het VROM, alsmede de veelzeggende cartoon.

Het Directoraat-Generaal Milieubeheer is volgens de heer Altenburg volwassen geworden. We zijn een Gideonsbende geweest, maar dat is voorbij, zegt hij.

Inmiddels zit de samenleving wel opgescheept met een reeks besluiten op milieugebied, welke in onnodige scherpte alle kenmerken van onvolwassenheid dragen.

Hierbij denken we o.a. aan de zinloze asbestsanering, de grotendeels onnodige bodemsanering bij garagebedrijven enz., enz.

Jammer dat het zo gelopen is. Het VROM had in de weloverwogen en voorzichtige benadering van milieuvraagstukken zoals verwoord in het WRR-rapport 44 Duurzame Risico's, het goede voorbeeld voor ogen!

Laat minister De Boer vooral niet met de armen over elkaar gaan zitten omdat, zoals haar woordvoerder zei, ten aanzien van de discussie rond ammoniak, een paar wetenschappers dwarsliggen. Ach, er hebben aan de lopende band ervaren mensen dwarsgelegen, en we denken aan de toxicologen Van Duym en Noordhoek ten aanzien van de asbestbesluiten.

Het fanatieke VROM luisterde niet naar hen, maar misschien kan minister De Boer - we benijden haar niet met de erfenis van het VROM - net als haar succesvolle collega's elders, van grote betekenis worden door de VROM produkten kritisch tegen het licht te houden en van hun dure overtoolligheden te ontdoen. Terugfluiten en terugdraaien is ons inziens het recept, succes Excellentie!

De Kritische Chemici

MESTBELEID: GROEN SCHIET IN EIGEN DOEL

Met de enorme politieke druk van de Milieubeweging achter zich, wist het VROM heel Nederland en zelfs besturen van boerenorganisatie ervan te overtuigen dat de ordelijke agrarische activiteit milieuvervuilend is.

Het resultaat is dat met nieuw mestbeleid, de milieublunder van de eeuw er staat aan te komen. Niet gehinderd door chemische kennis kwamen Milieubeweging en VROM t.a.v. mest met redenaties van het type: benzine dient te worden afgeschaft, want de damp is giftig en het spul is brandgevaarlijk.

Zeer goed "getimede" actie en publikaties van milieugoeroe's, zoals het bangmaakverhaal van nitraat in drinkwater, moesten publiek en Tweede Kamer onder druk houden.

Kritische geluiden van chemici en zelfs het Heidelberg Appeal Rapport, dat het ammoniakbeleid ondergraaft, werden in pers en media genegeerd.

In de politieke koehandel, welke thans plaatsvindt, moet er een zogenaamd "groen doelpunt" worden gescoord. Daaraan wordt een gehele bedrijfstak desnoods opgeofferd met een miljardenschade en onnodig menselijk leed (het gewicht van het onweegbare).

Het tragische is dat het groene doelpunt in eigen doel terechtkomt, tot schade van het milieu. De ordentelijke boer vervuult het milieu niet, in tegendeel. De samenleving profiteert van zijn ammoniakemissie en van zijn zuurstofproductie. De echte vervuilers zijn verkeer, industrie en huishoudens. Deze vervuilen allereerst de lucht met oxyderende zuren.

Emissie van het basische en reducerende ammoniak is toevallig de juiste medicijn tegen deze vervuiling.

Het VROM blunderde in haar brochure "Zure Regen" door ammoniak bij de veroorzakers van zure regen te plaatsen. Dat ammoniak smog bestrijdt, weet men in Californië wel, in Den Haag niet. Het VROM vergat tevens na te gaan hoeveel uitlaatgassen door directe reactie met ammoniak worden omgezet in onschuldige stikstof en water. In Duitsland schijnt men dit wel te weten, in Den Haag weer niet.

Het VROM weet ook niet hoeveel zwavelzuur en schadelijk ozon door ammoniak in de bossen onschadelijk wordt gemaakt.

De vertellers van het nitraatverhaal in drinkwater vergeten te vermelden dat:

- dit een uitzondering betreft (Montferland)
- de Randstad oppervlaktewater drinkt, waarop het nitraatverhaal niet van toepassing is
- de oorzaak teveel kunstmestbemesting is
- natuurlijke mest nitraat-reducerende organische stoffen bevat

Natuurlijk zien biologen dat de vegetatie in de natuurgebieden zich aanpast aan het veranderende klimaat in ons land. Maar liever gras in de heide dan stikken in de Randstad. Het fosfaatverhaal is niet minder schokkend dan het stikstofverhaal. Het begrip fosfaatverzadiging van de grond, lijkt een volslagen duimzuigerijprodukt waar bemestingsdeskundigen vraagtekens bijzetten.

Daar waar de boer zijn waterpeil beheerst, zou een sterke verhoging van het fosfaatgehalte in de bodem (overmaat is voor de plantenbehoefte onschadelijk) tot algehele bodemverbetering leiden.

Fosfaat is de ideale partner voor compost, omdat eventuele zware metalen uit compost door fosfaat gefixeerd zouden worden als de compost verteert.

Tragisch is dat Nederland van de milieukunde alleen de onkunde te zien krijgt zodat het oude gezegde dat: "Zij die de Goden willen verdoemen, slaan zij met blindheid" weer in gedachten komt.

Inschakeling van de wetenschappelijk raad voor het regeringsbeleid (WRR) zou ons wellicht alsnog voor een grote financiële en emotionele ramp kunnen behoeden.

De Kritische Chemici